

SAVONIA

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA

TIIMITYÖ SAIRAANHOITAJAN TYÖSSÄ SUURONNETTOMUUS- TILANTEESSA

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

TEKIJÄT: Anni Kesti
Joona Kesti
Vilhelmiina Pulkkinen

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala			
Koulutusohjelma/Tutkinto-ohjelma Sairaanhoitajan tutkinto-ohjelma			
Työn tekijät Anni Kesti, Joona Kesti ja Vilhelmiina Pulkkinen			
Työn nimi Tiimityö sairaanhoitajan työssä suuronnettomuustilanteessa			
Päiväys	28.04.2020	Sivumäärä/Liitteet	35/2
Ohjaaja Erja Tengvall			
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani Kuopion yliopistollinen sairaala			
<p>Tiivistelmä</p> <p>Sairaanhoitajan tutkinto on nimikesuojattu ammattikorkeakoulututkinto. Sairaanhoitajan työstä suurin osa koostuu tiimityöskentelystä. Sairaanhoitaja työskentelee moniammatillisessa yhteistyössä eri sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten kanssa. Onnistunut tiimityöskentely velvoittaa toimijoita sitoutumaan osaltaan tiimin toimintaan. Oikeudenmukainen ja tasavertainen johtaminen sekä vuorovaikutus tiimin kesken vaikuttavat onnistuneeseen tiimityöskentelyyn. Suuronnettomuustilanteissa tiimi on kriittinen osa potilaan hoidossa. Suuronnettomuus tarkoittaa tilannetta, jossa on odotettavissa useita loukkaantuneita henkilöitä, menehtyneitä tai jolla on ympäristöön tai omaisuuteen kohdistuvia vakavia vahinkoja.</p> <p>Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata tiimityön merkitystä sairaanhoitajan työssä suuronnettomuustilanteissa. Tutkimuksen tavoitteena on saadun tiedon avulla kehittää tiimityöskentelyä sairaanhoitajan työssä suuronnettomuustilanteissa. Tutkimuksen tilaajana on Kuopion yliopistollinen sairaala. Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, kuvailevana kirjallisuuskatsauksena.</p> <p>Tutkimukseen valittiin yhteensä 15 tutkimusta, joista 11 oli suomalaista ja 4 kansainvälistä tutkimusta. Tutkimustulosten mukaan moniammatillinen tiimityöskentely eri viranomaisten välillä oli merkittävässä osassa uhrien selviytymisen kannalta. Simulaatioiden ja taitopajojen avulla edistetään tiimityöskentelyä suuronnettomuuksiin ennalta varautumisessa. Vahva johtaminen, toiminnan koordinointi ja kriisinhallinta taidot ovat merkittävässä osassa viranomaisyhteistyössä. Sairaanhoitajan työssä moniammatillinen tiimityöskentely koettiin voimavarana, mutta tiimin jäsenillä korostui enemmän individualistinen kuin kollektiivinen ajattelutapa. Haasteina nousivat yksilön heikot sosiaaliset taidot, ajan ja resurssien vähäisyys, vastuun kohdistaminen ja johtamisen puute.</p> <p>Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää Kuopion yliopistollisessa sairaalassa etenkin akuutin toiminnan yksiköissä ja moniviranomaistehtävissä. Tutkimustulosten perusteella voidaan suunnitella, järjestää tai kehittää moniammatillisille tiimeille esimerkiksi koulutuksia ja simulaatioita, missä tiimityöskentelyllä ja kommunikoinnilla on suuri merkitys.</p> <p>Tutkimuskysymyksiin saatiin vastauksia, mutta nimenomaan sairaanhoitajien toiminnasta suuronnettomuustilanteissa käsitteleviä tutkimuksia löytyi niukasti. Sairaanhoitajat mainittiin moniammatillisten tiimien ja suuronnettomuuksissa toimivien henkilöiden yhteydessä. Jatkotutkimuksia olisi tarpeellista tehdä suoraan sairaanhoitajille koskien sairaanhoitajan työskentelyä suuronnettomuustilanteissa esimerkiksi haastattelun avulla.</p>			
<p>Avainsanat Tiimityöskentely, sairaanhoitaja, suuronnettomuus, moniammatillisuus</p>			

Field of Study Social Services, Health and Sports			
Degree Programme Degree Programme in Nursing			
Authors Anni Kesti, Joonas Kesti and Vilhelmiina Pulkkinen			
Title of Thesis Teamwork in Nursing in Mass Casualty Incidents			
Date	28.04.2020	Pages/Appendices	35/2
Supervisor Erja Tengvall			
Client Organisation /Partners Kuopio University Hospital			
<p>Abstract</p> <p>The Degree Programme in Nursing is a Bachelor of Health Care degree. The majority of the nurse's work consists of teamwork. The nurse works in multi-professional collaboration with various social and health professionals. Successful teamwork obligates the actors to contribute to the team action. Fair and equal leadership and team interaction impact successful teamwork. The team is a critical part of patient care in mass casualty incidents. Mass casualty incident means a situation in which multiple injured people, deaths or serious damage to the environment or property are to be expected.</p> <p>The purpose of the study was to present teamwork in nursing and its benefits and challenges. The aim of the study was to examine and develop through obtained information the importance of teamwork in nursing in mass casualty incidents. The client organisation of this study was Kuopio University Hospital. The study was carried out as a qualitative study, a descriptive literature review.</p> <p>A total of 15 studies were selected for this study, 11 of which were Finnish and 4 were international. According to the results multi-professional teamwork between different authorities played a significant role in the survival of the victims. Teamwork in pre-disaster preparedness can be promoted through simulations and training workshops. Strong leadership, operational coordination, and crisis management skills were an important part of cooperation with authorities. Multi-professional teamwork was perceived as a resource in nursing, however the team members emphasized more individualistic than collective thinking. Challenges included poor social skills of an individual, lack of time and resources, allocation of responsibility, and lack of leadership.</p> <p>The results of the study can be utilized at Kuopio University Hospital, especially in acute care units and multi-authority tasks. Based on the results it is possible to plan, organise, and develop training and simulations for multi-professional teams, for example, where teamwork and communication are of great importance.</p> <p>The research questions were answered but there were few studies specifically on nurses and nursing in the event of a mass casualty incident. Nurses were mentioned in context of multi-professional teams and workers involved in mass casualty incidents. Further study directly for nurses regarding their work in mass casualty incidents is required, for example through interviews.</p>			
<p>Keywords Teamwork, nurse, mass casualty, multiprofessionality</p>			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
2	SAIRAAHOITAJAN AMMATTI JA TYÖNKUVA	6
3	TIIMITYÖSKENTELY HOITOTYÖSSÄ	7
4	SUURONNETTOMUUSTILANNE JA TOIMIVAT VIRANOMAISET	8
5	TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	10
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	11
6.1	Kuvaileva kirjallisuuskatsaus	11
6.2	Tutkimusaineiston keruu ja valinta	12
6.3	Tutkimusaineiston analysointi	13
7	TULOKSET	15
7.1	Tiimityöskentelyn merkitys sairaanhoitajien työssä suuronnettomuustilanteessa	15
7.2	Tiimityöskentelyn hyödyt suuronnettomuustilanteissa	16
7.3	Sairaanhoitajan tiimityöskentelyn edut ja haasteet	16
8	POHDINTA	18
8.1	Tulosten tarkastelu	18
8.2	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	20
8.3	Ammatillinen kasvu	22
8.4	Hyödynnettävyys ja kehitysideat	23
	LÄHTEET	24
	LIITE 1: KIRJALLISUUSHAUSSA KÄYTETYT TIETOKANNAT, HAKUSANAT JA TULOKSET	30
	LIITE 2: VALITUT TUTKIMUSAINEISTOT	32

1 JOHDANTO

Sairaanhoitajan ammatissa toimiva henkilö on Valviran toimesta laillistettu toimimaan ammatissaan (Valvira 2017). Sairaanhoitajan työtehtäviin kuuluu terveyden edistäminen, ennaltaehkäistä ja hoitaa sairauksia sekä kärsimysten lievittäminen. Sairaanhoitajien työnkuva voi olla laaja suuren erikoisosaisosalojen määrän vuoksi, työssä kuitenkin näkyy potilaslähtöinen, terveyskeskeinen ja kokonaisvaltainen ajattelutapa. (Sairaanhoitajaliitto 2019.) Moniammatillisen yhteistyön toimivuus eri sosiaali- ja terveysalan ammattiryhmien välillä edistää laadukasta ja turvallista potilastyötä (Terveydenhuoltolaki 1326/2010, 4§).

Onnistunut tiimityöskentely velvoittaa toimijoita sitoutumaan osaltaan tiimin toimintaan. Oikeudenmukainen ja tasavertainen johtaminen sekä vuorovaikutus tiimin kesken vaikuttavat onnistuneeseen tiimityöskentelyyn. Onnistunut tiimityöskentely edellyttää kärsivällistä suunnittelua ja toimijoiden vahvuuksien huomiointia sekä käyttöönottoa. (Humalto 2018.)

Suuronnettomuudella tarkoitetaan tilannetta, jossa henkilövahinkojen tai menehtyneiden määrä taikka onnettomuuden laatu, omaisuus- tai ympäristövahingot ovat poikkeuksellisen vakavia (AVI 2019). Suuronnettomuudeksi voidaan luokitella myös mittavasti levinnyt, henkeä uhkaava tartuntatauti (Valtioneuvosto 2020). Viimeisen kahden vuoden aikana Kuopiossa on sattunut kaksi tapaturmaa: linja-autotapaturma tapahtui 24. elokuuta 2018 (Tenhunen 2018) ja kouluhyökkäys tapahtui kauppakeskus Hermanissa 1. lokakuuta 2019 (Tenhunen 2019), mitkä ovat laukaisseet suuronnettomuushälytyksen Kuopion yliopistollisessa sairaalassa.

Koko Suomen mittakaavalla terveydenhuollolle ja toimiville viranomaisille haasteita antaa vallitseva COVID-19 pandemia, minkä vuoksi Suomen tasavallan presidentti yhdessä valtioneuvoston kanssa totesivat vallitsevat poikkeusolot 18. maaliskuuta 2020. COVID-19 pandemia on erittäin laajalle levinnyt, vaarallinen tartuntatauti, joka on luokiteltu erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaavaksi. (Valtioneuvosto 2020.)

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata tiimityön merkitystä sairaanhoitajan työssä suuronnettomuustilanteissa. Tutkimuksen tavoitteena on saadun tiedon avulla kehittää tiimityöskentelyä sairaanhoitajan työssä suuronnettomuustilanteessa. Tutkimuksen tilaajana on Kuopion yliopistollinen sairaala. Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, kuvailevana kirjallisuuskatsauksena.

2 SAIRAAHOITAJAN AMMATTI JA TYÖNKUVA

Sairaanhoitaja on nimikesuojattu ammattikorkeakoulututkinto. Ammattia ei saa harjoittaa ilman asianmukaista tutkintoa. (Valvira 2019.) Valmistuttuaan sairaanhoitajan tulee hakea sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviralta laillistamista. Valvira tekee päätöksen, jotta henkilöllä on oikeus toimia laillistettuna ammattihenkilönä. (Valvira 2017.) Sairaanhoitajan työtehtäviin kuuluu terveyden edistäminen ja sen ylläpitäminen sekä sairauksien hoitaminen ja niiden ehkäiseminen. Sairaanhoitajan työ edellyttää toimijaltaan monialaista osaamista. Sairaanhoitajan osaamiseen kiteytyy potilas- ja tiimityöskentelyn lisäksi erilaisten lääkehoitojen, kuntoutuksen, sairauksien ennaltaehkäisyn ja itsenäisen työskentelyn sekä päätöksenteon osaamista. (Sairaanhoitajaliitto 2019.)

Sairaanhoitajan työtä ohjaavat eettiset ohjeet, joiden tarkoituksena on tukea sairaanhoitajien lisäksi myös terveydenhoitajien, kättilöiden ja ensihoitajien päätöksentekoa heidän päivittäisessä työssään. Eettiset ohjeet kertovat terveydenhuollossa työskenteleville ja väestölle sairaanhoitajan perustyönkuvasta ja periaatteista yhteiskunnallisesti. Sairaanhoitajan eettisissä ohjeissa käsitellään sairaanhoitajan työtehtävät, potilaan hoitaminen, sairaanhoitajan työn ja ammattitaidon vaatimukset, kollegiaalisuus, sairaanhoitajan työtehtävät yhteiskunnassa ja ammattikunnassa. (Sairaanhoitajaliitto 2020.) Sosiaali- ja terveysalan toimijoiden lähtökohtana ja perustana on potilaiden ja asiakkaiden etu sekä heidän ihmisarvoansa ja perusoikeuksien kunnioittaminen (ETENE 2011, 5-6).

Sairaanhoitajan työskentelyn tulee perustua tutkittuun tietoon ja näyttöön perustuvaan toimintaan (Eriksson, Korhonen, Merasto ja Moisio 2015, 19). Sairaanhoitaja toimii hoitotyön asiantuntijana, mikä vaatii sekä itsenäistä työskentelyä että tiimityöskentelyä erilaisten potilasryhmien kanssa. Tiettyjen potilasryhmien kanssa korostuu hoidon tarpeen ja toiminnanvajauksen riskin arviointi sekä terveysneuvonta, terveyteen liittyvä ohjaus ja ohjaaminen eri palveluihin. Sairaanhoitaja toimii tiimin jäsenenä, minkä vuoksi vastuuta on otettava hoitotyön päätöksenteosta ja tuoda hoitotyön asiantuntemus julki moniammatilliselle tiimille. (Eriksson ym. 2015, 20.)

3 TIIMITYÖSKENTELY HOITOTYÖSSÄ

Tilastokeskus määrittelee käsitteen tiimityö seuraavasti: ”Tiimityöllä tarkoitetaan työskentelyä pysyvässä ryhmässä tai tiimissä, jolla on yhteinen tehtävä ja jolla on mahdollisuus suunnitella itse työtään” (STAT s.a). Tiimiä perustaessa on tärkeää sopia yhteiset säännöt, vastuut ja johtaminen sekä yhteiset tavoitteet, jolloin tiimityöskentely voi alkaa (Humalto 2018). Toimivassa ja hyvinvoivassa työyhteisössä avainasemassa ovat avoimuus, luotettavuus ja sama päämäärä. Työmäärä pidetään tasapuolisena ja hankalista tilanteista keskustellaan ja ratkaistaan ongelmat sekä muutostilanteissa pyritään säilyttämään toimintakyky. Nämä kaikki vähentävät sairauspoissaoloja ja työntekijöiden vaihtuvuutta. (Työterveyslaitos s.a.)

Tiimityössä hoitohenkilöstön on tärkeää konsultoida muiden alojen asiantuntijoita, jotta potilaan hoidossa saavutetaan paras mahdollinen lopputulos. Eettisten periaatteiden, yhteisten arvojen, lakien ja asetusten mukaan toimimisella voidaan edistää turvallista ilmapiiriä työyhteisössä ja potilastyössä. Moniammatillisissa keskusteluissa käydään läpi ongelmatilanteita ja eettisiä haasteita, joita esiintyy potilastyössä. (KYS s.a, 7, 9.)

Tiimityöskentelyyn voi vaikuttaa negatiivisesti työntekijöiden epävarmuus omasta ammatillisesta osaamisestaan. Hoitajien koettuun epävarmuuteen voivat vaikuttaa useat muutokset, mitkä kohdistuvat tiimin kokoonpanoon, vuorovaikutukseen ja kommunikoinnin haasteisiin työntekijöiden välillä. (Silén-Lipponen 2005, 5, 66-68.) Terveystieteidenhuollossa tiimityöskentelyyn osallistuu useita toimijoita sairaanhoitajien lisäksi, kuten esimerkiksi lääkäreitä ja muita terveydenhuollon alan ammattilaisia. Jokaisella terveysalan ammattilaisella on oma erikoisosaamisensa potilaan hoidossa. Moniammatillisella yhteistyöllä ja hyvillä kommunikaatiotaidoilla edistetään potilaan terveydentilaa, joka on jokaisen terveysalan ammattilaisen yhteinen tavoite. (HRH Global Resource Center, s.a.)

4 SUURONNETTOMUUSTILANNE JA TOIMIVAT VIRANOMAISET

Suuronnettomuus tarkoittaa tilannetta, jossa on odotettavissa useita loukkaantuneita henkilöitä, kuolleita tai jolla on ympäristöön tai omaisuuteen kohdistuvia vakavia vahinkoja. Vakavassa tai vastaavasti laajassa suuronnettomuudessa tiedottamisesta, tilannekuvan ylläpidosta ja pelastustoiminnan johtamisesta avustaa Aluehallintovirasto eli AVI. Kunkin alueen pelastuslaitokset vastaavat toimipiirillään sattuneiden onnettomuuksien hoidosta. Mikäli suuronnettomuus on resursseihin nähden liian laaja, tulee muiden alueiden pelastuslaitosten kiinnittää omia resurssejaan onnettomuuden hoitoon. Myös muilla viranomaisilla, kuten poliisilla ja puolustusvoimilla, on velvollisuus kiinnittää omia resurssejaan tilanteen hoitoa varten. (AVI 2019.) Suuronnettomuuksia voivat olla myös kemikaali- ja säteilyonnettomuudet, henkilön tarkoituksellisesti aikaan saamat tapahtumat, vesiepidemiat ja vaaralliset tarttuvat taudit. Suuronnettomuus voi aiheuttaa vielä välittömän vaaran väistymisen jälkeenkin vakavia rasitteita. (Ekman 2015, 10.)

Suuronnettomuuksien tutkinnasta on säädetty laki, joka velvoittaa tutkintalautakunnan ottamaan selvää onnettomuuden etenemisestä, siihen johtaneista syistä ja aiheutuneista seurauksista ja siihen liittyvistä pelastustoimista (Laki suuronnettomuuksien tutkinnasta 373/1985, § 1, § 2, § 4). Suuronnettomuuden pohjalta voidaan harkita myös Valmiuslain käyttöönottoa. Valmiuslaissa määritellään poikkeusolot, jolloin laki on mahdollista ottaa käyttöön. Suuronnettomuus mainitaan poikkeusolojen määritelmässä seuraavalla tavalla; ”erityisen vakava suuronnettomuus ja sen välitön jälkitila” sekä ”vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti” (Valmiuslaki 2011, § 3.)

Suuronnettomuuden hoitoon osallistuu useita toimijoita, joten on tärkeää pystyä kriisitilanteessa ennakkoimaan tapahtumia ja noudattamaan ennalta sovittuja toimintoja. Tämä lisää luottamusta toimijoiden kesken. (Pedak 2018, 189.) Suuronnettomuuden toimijoihin kuuluvat:

Hätäkeskus antaa tehtävän kentällä oleville viranomaisille. Suuronnettomuutta epäiltäessä viranomaiset antavat hätäkeskukselle lisäohjeita. (Mattila, Vastamäki 2015, 196, 200-202.) Ensihoidon tehtävänä on tehdä loukkaantuneille pikainen tilannearvio, antaa tarpeellinen ensihoito paikan päällä ja tarpeen vaatiessa toimittaa potilas jatkohoitoon (Ekman 2015, 210). Pelastustoimi, jonka toimintaan kuuluu osallistua odotettavissa olevan onnettomuuden torjuminen, suojella ja pelastaa vaarassa olevaa omaisuutta ja ympäristöä esimerkiksi tulipalolta sekä onnettomuudessa olleiden uhrien turvaaminen ja välittömässä vaarassa olevien ihmisten pelastaminen (Kervinen 2015, 219).

Poliisin ensisijaisia tehtäviä suuronnettomuustilanteessa ovat pelastustoimen toiminnan turvaaminen ja lisäonnettomuuksien- ja uhrien estäminen. Poliisi myös eristää ja evakuoii ihmiset välittömän vaaran alueelta ja ohjaa liikennettä, mikäli tarvetta esiintyy. Akuutin vaaran väistyessä aloitetaan mahdollisten kadonneiden henkilöiden etsintä ja onnettomuudesta aloitetaan tutkinta. (Ojala 2015, 230.) Rajavartiolaitos voi osallistua tarpeen vaatiessa suuronnettomuuden hoitoon ja pelastustyöhön, mutta se ei

saa haitata rajavartiointitehtävien hoitamista (Leppänen 2015, 256-262). Puolustusvoimat voivat osallistua antamalla omia resurssejaan ja asiantuntemustaan onnettomuuden hoitamiseen (Isotalo 2015, 264-265).

Vapepa eli vapaaehtoinen pelastuspalvelu, jolle viranomainen voi osoittaa tehtävän suuronnettomuustilanteessa. Vapepan johtoryhmä tekee toimintasuunnitelman. Viranomaisen tulee hyväksyä toimintasuunnitelma, jonka jälkeen sitä voi viranomaisen ohjeistuksien mukaan lähteä toteuttamaan. (Hollstein 2015, 276.) Sosiaalitoimen tulee järjestää avun tarvitsijoille esimerkiksi väliaikainen majoitus ja huolehtia heidän perustarpeistaan (Ruokojä 2015, 251). Psykososiaalisen tuen järjestäminen on jokaisen kunnan velvollisuus yhteisöä koskevissa tapahtumissa. Psykososiaalisen tuen tavoitteena on tukea uhria selviytymään kriisireaktiosta, jonka onnettomuus on aiheuttanut, virvoittaa toimintakykyä ja kehittää psyykkistä kestävyyttä. Seurakunta tarjoaa hengellistä apuaan vakavissa onnettomuustilanteissa ja kriiseissä. (Cantell-Forsbom, Lusikka 2015, 236, 245.)

Suuronnettomuuden koskettaessa velvollisuus auttamisesta siirtyy myös valtion ja kuntien eri viranomaisille sekä laitoksille esimerkiksi ympäristöviranomaisille ja hallinnonalan laitoksille. Heidän tulee tarvittaessa antaa asiantuntijoitaan suunnittelemaan keinoja, joilla voidaan optimoida pelastustoimintaa. (Ekman 2015, 272-274.) Suuronnettomuudet tutkitaan onnettomuustutkintakeskuksen toimesta yhteistyössä muiden toimivien viranomaisten kanssa. Turvallisuustutkintalaki mahdollistaa onnettomuustutkintakeskukselle mahdollisimman monialaiset valtuudet onnettomuuden syiden ja seikkojen selvittämiseksi. (Nurmi 2015, 282-286, Turvallisuustutkintalaki 2011, § 2, § 5.)

5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata tiimityön merkitystä sairaanhoitajan työssä suuronnettomuustilanteissa. Tutkimuksen tavoitteena on saadun tiedon avulla kehittää tiimityötä sairaanhoitajan työssä suuronnettomuustilanteessa. Tutkimuksen tilaajana on Kuopion yliopistollinen sairaala. Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, kuvailevana kirjallisuuskatsauksena.

Tutkimuskysymykset:

1. Mikä merkitys tiimityöskentelyllä on sairaanhoitajille suuronnettomuustilanteissa?
2. Mitä hyötyä tiimityöskentelystä on suuronnettomuustilanteissa?
3. Mitkä ovat sairaanhoitajan tiimityöskentelyn edut ja haasteet?

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tämä tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Laadullisen tutkimuksen edellytyksenä on ihminen ja hänen elämäänsä kulminoituvat seikat ja asiat. Laadullisessa tutkimuksessa suunniteltujen kysymysten sijaan pystytään antamaan tutkimukseen osallistuvien henkilöiden kertoa suhteellisen vapaamuotoisesti aihealueeseen liittyvistä kokemuksistaan ja mielipiteistään. Terveystieteissä tutkimuksissa mielenkiinto kohdistuu ihmisen terveyteen ja siihen linkittyviin tekijöihin. (Kylmä & Juvakka 2007, 16-17.) Laadullista tutkimusmenetelmää voidaan käyttää lisänä jo toteutetun ja tutkitun tiedonkeruun laadun arviointiin (Okkonen, 2012). Tässä laadullisessa tutkimuksessa tutkimusmenetelmänä käytettiin kirjallisuuskatsausta, minkä avulla tarkastellaan ja analysoidaan luotettavaa tutkimustietoa. Tutkimustulosten pohjalta voidaan tarkastella sairaanhoitajien tiimityöskentelyn merkitystä suuronnettomuustilanteissa.

6.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Kirjallisuuskatsaus on tutkimusmenetelmä, millä tutkitaan aikaisemmin tehtyjä tutkimuksia ja kootaan tutkimusten tuloksia. Kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on kehittää ja arvioida olemassa olevaa teoriaa sekä rakentaa uutta teoriaa. Kirjallisuuskatsauksella pyritään tunnistamaan ongelmia ja pystytään kuvaamaan tietyn teorian kehitystä. (Kylmä & Juvakka 2007, 46; Salminen 2011, 3.) Kriittinen tarkastelu tutkittuun aineistoon on yksi onnistuneen kirjallisuuskatsauksen vaatimus (Kylmä & Juvakka 2007, 46). Kirjallisuuskatsaus jaetaan kolmeen päätyyppiin: kuvaileva kirjallisuuskatsaus, systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja meta-analyysi, mikä voidaan jakaa kvalitatiiviseen eli laadulliseen, ja kvantitatiiviseen eli määrälliseen tyyppiin. (Salminen 2011, 6; Suhonen, Axelin & Stolt 2016, 8.) Tässä tutkimuksessa käytetään kirjallisuuskatsauksen kuvailevaa katsaustyyppiä.

Kuvailevat kirjallisuuskatsaukset eli narratiiviset kirjallisuuskatsaukset (eng. *narrative literature review*) kertovat tai kuvaavat aikaisempien aiheesta tehtyjen tutkimusten laajuutta, syvyyttä ja määrää. Narratiivisen kirjallisuuskatsauksen lisäksi on muita kuvailevia kirjallisuuskatsauksen alatyyppejä: kriittinen katsaus (eng. *critical review*), kartoittava katsaus (eng. *mapping review*), scoping katsaus (eng. *scoping review*), nopea katsaus (eng. *rapid review*), yleiskatsaus (eng. *overview*) ja state-of-the-art review (Suhonen, Axelin & Stolt 2016, 9-12.) Systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen ja meta-analyysiin verrattuna kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa ei ole yhtä tiukkoja ja tarkkoja sääntöjä (Salminen 2011, 6).

Kirjallisuuskatsauksen valinta tutkimusmetodiksi johtuu eri syistä, jotka on jaettu viiteen eri aiheeseen. Ensimmäisenä kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on kehittää olemassa olevaa teorial tietoa ja antaa sen myötä mahdollisesti uutta teorial tietoa. Toisena kirjallisuuskatsauksen avulla voidaan arvioida teorial tietoa. Kolmanneksi kirjallisuuskatsaus antaa kokonaiskuvan tietystä asiakokonaisuudesta. Neljänneksi kirjallisuuskatsauksella yritetään ratkaista jotain olemassa olevaa ongelmaa. Viidenneksi kirjallisuuskatsaus antaa tilaisuuden kuvata tietyn teorial tiedon kehitystä historiallisesti. (Salminen 2011, 3.)

Kirjallisuuskatsauksen toteuttaminen on viisi vaiheinen prosessi. Tutkimusprosessin ensimmäisessä vaiheessa tutkimukselle määritetään tarkoitus ja kehitetään tutkimuskysymykset. Toisessa vaiheessa toteutetaan kirjallisuushaku ja aineiston valinta. Kolmannessa vaiheessa tarkastellaan hakuprosessin perusteella valitut tutkimukset. Tässä vaiheessa arvioidaan alkuperäistutkimusten tulosten kattavuutta ja asianmukaisuutta tutkimusongelmien kannalta. Neljännessä vaiheessa valittu tutkimusaineisto analysoidaan ja niistä tehdään synteesi. Kirjallisuuskatsauksen tutkimusprosessin viidennessä vaiheessa raportoidaan tutkimuksen tulokset. Tässä vaiheessa tulee kuvata kaikki tutkimusprosessin vaiheet tarkasti, jotta tutkimus pystytään toistamaan. Tämä vaihe on erittäin tärkeä tutkimuksen luotettavuuden kannalta. (Niela-Vilén & Hamari, 2016, 23-33.) Tämän tutkimuksen aineiston analysoinnissa käytetään induktiivista sisällönanalyysiä, minkä avulla selvitetään vastaukset tutkimusongelmiin ja tutkimuksen funktioon (Kylmä & Juvakka 2007, 113).

6.2 Tutkimusaineiston keruu ja valinta

Tutkimus toteutettiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Tutkimukselle määriteltiin tutkimustarve ja tutkimuskysymykset, joiden perusteella aineistoa analysoitiin ja tutkittiin. Tutkimuskysymyksiksi valittiin: Mikä merkitys tiimityöskentelyllä on sairaanhoitajille suuronnettomuustilanteissa? Mitä hyötyä tiimityöskentelystä on suuronnettomuustilanteissa? Mitkä ovat sairaanhoitajan tiimityöskentelyn edut ja haasteet? Tutkimuskysymysten määrittelyn jälkeen aloitettiin kirjallisuushaku. Tutkimuksia etsittiin luotettavista tietokannoista: Cinahl, Medic, Google Scholar ja PubMed. Tietokannoista haettiin tutkimuksia määritellyillä hakusanoilla kirjallisuuskatsaukseen (Liite 1). Tutkimusaineistolle määriteltiin sisäänotto- ja poissulkukriteerit (Taulukko 1).

Sisäänotto- ja poissulkukriteereinä (Taulukko 1) tutkimuksessa olivat tietokannoista eri hakusanoilla saadut aineistot, jotka vastasivat tutkimuskysymyksiin. Aineistojen piti olla maksuttomia. Julkaisut oli tehty vuosina 2010-2020 joko suomen- tai englanninkielisenä. Tutkimukseen valittiin tiimityötä, sairaanhoitajan työnkuvaa ja suuronnettomuustilanteita käsitteleviä tutkimuksia, tutkimusartikkeleita ja tieteellisiä aikakausjulkaisuja. Tarkasteltavaan aineistoon ei valittu tutkimuksia, jotka eivät kytkeytyneet tutkittavaan aiheeseen, olivat julkaistu muulla kuin suomen tai englannin kielellä, aineisto oli maksullinen tai olivat määritellyn aikarajauksen ulkopuolella (Taulukko 1). Tutkimukseen valittiin yhteensä 15 tutkimusta, joista oli 11 suomalaista ja 4 kansainvälistä tutkimusta (Liite 2).

TAULUKKO 1. Aineistojen sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
Aineisto maksuton	Aineisto maksullinen
Aineisto julkaistu vuosina 2010-2020	Aineisto julkaistu ennen vuotta 2010
Julkaisu suomeksi tai englanniksi	Julkaisukieli muu kuin suomi tai englanti
Tiimityöskentelyä käsittelevät tutkimukset, tutkimusartikkelit ja tieteelliset (vertaisarvioidut) aikakausjulkaisut	Ei-tieteelliset artikkelit, ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt
Sairaanhoitajan työnkuvaa käsittelevät tutkimukset, tutkimusartikkelit ja tieteelliset (vertaisarvioidut) aikakausjulkaisut	Ei-tieteelliset artikkelit, ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt
Suuronnettomuustilanteita käsittelevät tutkimukset, tutkimusartikkelit ja tieteelliset (vertaisarvioidut) aikakausjulkaisut	Ei-tieteelliset artikkelit, ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt

6.3 Tutkimusaineiston analysointi

Tutkimusaineisto voidaan luokitella induktiivisesti eli aineistolähtöisesti tai deduktiivisesti eli ennalta määrättyllä tavalla (Kangasniemi & Pölkki 2016, 86). Induktiivisella eli aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä voidaan luoda teoreettinen kokonaisuus aineistosta. Aineiston perehtymisen jälkeen määritellään analyysiyksiköt, jotka voivat olla sanoja, lauseita, käsitteitä, lausumia tai ajatuskokonaisuuksia. Tutkimusaineistosta kootaan tutkimuskysymysten mukaiset analyysiyksiköt, mitkä pelkistetään ja luokitellaan. Pelkistetyistä ilmauksista kootaan ala- ja yläluokat, mitkä nimetään sisällön mukaan. (Kangasniemi & Pölkki 2016, 87; Kylmä & Juvakka 2007, 113; Tuomi & Sarajarvi, 2018, 108.)

Tutkimuksen analysointi aloitettiin määrittelemällä sisäänotto- ja poissulkukriteerit (Taulukko 1), joiden perusteella valittiin kirjallisuuskatsauksen teemaan sopivat aineistot. Tutkimuksessa aineisto analysoitiin induktiivisella eli aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä, minkä avulla luotiin teoreettinen kokonaisuus aineistosta. Aineiston perehtymisen jälkeen tutkimukset ja niiden tulokset taulukoitiin (Liite 2) sisällönanalyysia varten. Tutkimustulosten perehtymisen ja taulukoinnin jälkeen määriteltiin analyysiyksiköt, jotka valittiin haetusta aineistosta tutkimuksen tutkimuskysymysten ja tarkoituksen perusteella. Analyysiyksiköt pelkistettiin ja luokiteltiin. Pelkistetyistä ilmauksista koottiin ala- ja yläluokat. Analyysiyksiköt ovat taulukoitu tutkimuskysymysten perusteella, missä on kuvattu sisällönanalyysin eteneminen (Taulukko 2).

TAULUKKO 2. Kuvaus sisällönanalyysistä

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
<ul style="list-style-type: none"> • Jaettu tieto • Viranomaisyhteistyö • Uhrien selviytyminen • Riittävästi osaavia toimijoita • Kommunikaatiotaidot • Vastuun jakaminen • Vapaaehtoistyö 	Moniammatillinen yhteistyö	Tiimityöskentelyn merkitys sairaanhoitajien työssä suuronnettomuustilanteissa
<ul style="list-style-type: none"> • Simulaatioharjoittelu • Taitopajatyöskentely • Tieto toimivista viranomaisista 	Ennalta valmistautuminen	
<ul style="list-style-type: none"> • Kriisinhallintataidot • Koordinoiminen • Tiedottaminen • Verkosto 	Johtaminen	Tiimityöskentelyn hyödyt suuronnettomuustilanteissa
<ul style="list-style-type: none"> • Työpajat • Simulaatiot • Teoreettisesti 	Moniammatillisten tiimien yhteinen valmistautuminen	
<ul style="list-style-type: none"> • Ymmärrys vastuusta • Motivoituneisuus • Keskinäinen tuki • Luottamus 	Edut	Sairaanhoitajan tiimityöskentelyn edut ja haasteet
<ul style="list-style-type: none"> • Resurssien puute • Ajan puute • Yhteistyö kyvyttömyys • Johtamisen puute • Tasapainon menetys • Vastuiden kohdistaminen 	Haasteet	

7 TULOKSET

7.1 Tiimityöskentelyn merkitys sairaanhoitajien työssä suuronnettomuustilanteessa

Kahdeksan tutkimusta käsitteli tiimityöskentelyn merkitystä sairaanhoitajien työssä suuronnettomuustilanteessa (Aranko 2011; Heikkonen 2019; Holappa 2015; Hyvönen 2010; Marlow, Bedwell, Zajac, Reyes, LaMar, Khaan, Lopreiato & Salas 2018; Pedak 2018; Tikka, Hakala & Pedak 2010; Vasli & Dehghan-Nayeri 2015).

Moniammatillinen yhteistyö korostui kriisitilanteissa, jolloin hyvällä vuorovaikutuksella saatiin tehokas yhteistyö (Heikkonen 2019, 52; Holappa 2015, 68; Hyvönen 2010, 88-90; Marlow ym. 2018). Moniammatilliseen yhteistyöhön kuuluvat muun muassa viranomaisyhteistyö ja vapaaehtoistyö. Neljä tutkimusta käsitteli vapaaehtoistyötä ja sen tärkeyttä kriisityössä ja suuronnettomuustilanteissa (Heikkonen 2019; Holappa 2015; Pedak 2018; Tikka, Hakala & Pedak 2010). Viranomaisyhteistyön merkitys nousi kolmessa tutkimuksessa (Heikkonen 2019; Holappa 2015; Tikka, Hakala & Pedak 2010). Vapaaehtoisten työntekijöiden toiminta, esimerkiksi Suomen Punainen Risti eli SPR ja seurankunnat, nähtiin voimavarana suuronnettomuustilanteessa. Kuitenkin viranomaisilla oli vastuu toiminnan suunnittelemisesta ja toteuttamisesta. (Pedak 2018, 139.)

Uhrien selviytymiseen tarvitaan moniammatillista yhteistyötä kuten traumatiimin toimintaa, psykkinen avun järjestämistä ja suuronnettomuuden jälkeistä kuntoutumista. Psykososiaalisen avun järjestäminen suuronnettomuuden uhreille on tärkeää, jotta arjen perustarpeet saadaan turvattua. (Aranko 2011, 14-15; Heikkonen 2019, 40-41; Hyvönen 2010, 69.) Suuronnettomuustilanteissa tarvitaan usein myös kriisityöntekijöitä ja perusterveydenhuollon apua, joilla mahdollistetaan uhreille psykososiaalisen avun saaminen. Tehokkaan tiimityöskentelyn toiminnan täytyy olla mahdollisimman dynaamista. Toimivilla viranomaisilla täytyy olla riittävästi tuntemusta yhteistyökumppaneista ja vastuu saapua onnettomuuspaikalle. (Hyvönen 2010, 83, 88.)

Suuronnettomuustilanteissa tiimityö on kriittinen osa potilaan hoidossa. Tietoisuus tiimityöstä, johtaminen, koordinointi ja tiedonkulku vaikuttavat onnistuneeseen tiimityöskentelyyn. Tämän lisäksi erilaiset koulutukset parantavat tiimin suoriutumiskykyä. Tutkittuun tietoon perustuvan koulutuksen tarjoaminen hoitohenkilökunnalle tehostaa tiimityöskentelyä ja mahdollistaa parhaan mahdollisen hoidon laadun. (Marlow ym. 2018). Onnettomuuden jälkeenkin tarvitaan moniammatillista yhteistyötä eri toimijoiden välillä ja hoitotiimi valitaan uhrin tarpeiden mukaan. Hoitotiimiin kuuluvat tilanteen mukaan esimerkiksi psykologi, fysioterapeutti, sosiaalityöntekijä sekä monia muita toimijoita. (Aranko 2011, 38.)

Ennalta valmistautumisen merkitys korostui kahdessa tutkimuksessa (Holappa 2015; Vasli & Dehghan-Nayeri 2015). Ennaltaehkäisyyn kuuluu toimintasuunnitelma, organisaatioiden ennalta suunnitellut ja säännölliset harjoitukset sekä koulutukset (Holappa 2015, 51, 93-94). Ennaltaehkäisyyn kuuluvat

myös tieto toisten sairaanhoitajien osaamisesta ja sairaanhoitajan omat kliiniset taidot. Ennalta valmistautuminen koettiin auttavan kriisin hallinnassa esimerkiksi simulaatioharjoitusten avulla. (Vasli & Dehghan-Nayeri 2015.)

7.2 Tiimityöskentelyn hyödyt suuronnettomuustilanteissa

Viisi tutkimusta käsitteli tiimityöskentelyn hyötyjä suuronnettomuustilanteissa (Holappa 2015; Marlow ym. 2018; Pedak 2018; Tikka, Hakala & Pedak 2010; Vasli & Dehghan-Nayeri 2015). Kolmessa tutkimuksessa tieto viranomaisverkostosta ja tilanteeseen osallistuvista viranomaisista olivat etusijalla yhteistyön onnistumisessa (Holappa 2015; Pedak 2018; Tikka, Hakala & Pedak 2010). Muina yhteistyökumppaneina suuronnettomuustilanteessa voivat toimia muun muassa erilaiset järjestöt, seurakunnat ja Suomen punainen risti, jotka kykenevät tarjoamaan tukea onnettomuuden uhreille. Suuronnettomuuden hoitoon osallistuu useita eri toimijoita, joten kriisitilanteessa on tärkeää pystyä ennakoimaan tapahtumia ja noudattamaan ennalta sovittuja toimintoja. Ennakoimalla ja toimintoja noudattamalla voidaan lisätä luottamusta toimijoiden välillä. (Pedak 2018, 84, 148, 189.)

Kahdessa tutkimuksessa suuronnettomuustilanteisiin ennalta valmistautuminen työpajojen ja simulaatioiden avulla todettiin tärkeäksi viranomaisyhteistyön onnistumiseksi (Holappa 2015; Vasli & Dehghan-Nayeri 2015). Holapan (2015, 94) mukaan suuronnettomuuksiin varautuminen ja tilanteisiin valmistautuminen etukäteen harjoittelulla on erityisen tärkeää, kuten myös eri toimijoiden välisen yhteistyön toimivuus ja vastavuoroisuus. Yleisjohtovastuussa olevan henkilön täytyy tietää kattavasti kaikkien suuronnettomuuteen osallistuvien toimialojen ja yhteistoimijoiden toiminta.

Tiimityöskentelyn hyötyinä olivat dynaaminen johtaminen, toiminnan koordinoiminen ja riittävät kriisinhallintataidot. Nämä olivat keskeisessä osassa viranomaisyhteistyön onnistumisessa (Holappa 2015, 85; Marlow ym. 2018; Vasli & Dehghan-Nayeri 2015).

7.3 Sairaanhoitajan tiimityöskentelyn edut ja haasteet

Seitsemän tutkimusta käsitteli sairaanhoitajan tiimityöskentelyn eduista (Aira 2012; Isoherranen, 2012; Kaiser & Westers 2018; Kalisch & Lee 2012; Markkola 2013; Niemi 2016; Vasli & Dehghan-Nayeri 2015).

Neljässä tutkimuksessa todettiin sairaanhoitajien moniammatillisen tiimityöskentelyn olevan voimavara (Isoherranen 2012; Kaiser & Westers 2018; Markkola 2013; Niemi 2016). Kaiser ja Westers (2018) tekivät tutkimuksen hoitotyön tiimityöstä terveydenhuollossa, kuinka sairaanhoitajatiimin jäsenet ymmärsivät erilaiset roolit ja vastuut. Tutkimuksen mukaan sairaanhoitajatiimin jäsenille tiimityössä korostui enemmän individualistinen ajattelutapa kuin kollektiivinen ajattelutapa.

Moniammatillisessa työskentelytavassa korostuvat keskustelutaidot ja kanssatoimijoiden ammattitaidon osaamisen tunteminen (Isoherranen 2012, 156). Niemen (2016, 66) tutkimuksen mukaan moniammatillisen tiimityön kehittäminen koettiin tärkeäksi. Vuorovaikutuksen lisääminen koettiin olevan

suurella osalla, jotta tiimityössä saavutetaan luottamus ja yhteinen käsitys tiimityön tavoitteista. Marlow ym. (2018) toteavat omassa tutkimuksessa, kuinka tiimityössä kommunikoinnin puute on yksi ongelma ja se voi johtaa hoitovirheisiin.

Kuusi tutkimusta käsitteli sairaanhoitajan tiimityöskentelyn haasteista (Heiskanen 2012; Isoherranen 2012; Kalisch & Lee 2012; Markkola 2013; Marlow ym. 2018; Vasli & Dehghan-Nayeri 2015). Haasteina koettiin yksilön heikot sosiaaliset taidot (Niemi 2016, 81), ajan ja resurssien vähyys (Markkola 2013, 64), johtamisen puute ja vastuiden kohdistaminen (Isoherranen 2012, 113, 120-121). Päävastuun ajateltiin olevan lääkärillä, mutta se aiheutti ristiriitaa potilaan laiminlyödessä ohjeita (Niemi 2016, 75).

Vaslin ja Dehghan-Nayerin (2015) tutkimuksessa todettiin haasteena, kuinka väsymyksestä johtuva sairaanhoitajien toiminnallinen heikkous hoitotyössä, välinpitämättömyyden asenne sekä tehoton Triage estivät sairaanhoitajia tarjoamasta potilaille tehokasta ja hyödyllistä hoitoa. Toisena merkittävänä haasteena pidettiin henkilöstöön liittyviä tekijöitä. Tässä korostui riittävä ja ammatillisesti osaava henkilökunta, joka pystyi kommunikoimaan hyvin keskenään. Henkilöstöpula oli yksi kriisinhallinnan ongelma. Myös Kalisch ja Leen (2012) tutkimuksessa todettiin, että hoitotyöllä, työvuoroilla, henkilöstömitoituksilla ja yksikön luonteella oli suuri merkitys tiimityöskentelyn onnistumiseen.

8 POHDINTA

8.1 Tulosten tarkastelu

Suuronnettomuustilanteissa moniammatillisen yhteistyön merkitys korostuu, kun tiimin jäsenet omaavat hyvät kommunikointitaidot. Henkilökunnalle järjestetyn koulutuksen koetaan myös edistävän yhteistyön onnistumista. (Heikkonen 2019, 51-52; Holappa 2015, 68; Hyvönen 2010, 88-90; Marlow, Bedwell, Zajac, Reyes, LaMar, Khaan, Lopreiato & Salas 2018.) Suuronnettomuteen ennalta valmistautuminen koettiin tutkimustulosten mukaan tärkeäksi sen poikkeuksellisen luonteen vuoksi. Tällä tavoin pystyttiin edistämään viranomaisyhteistyön onnistumista (Heikkonen 2019, 31, 34-36; Holappa 2015, 69, 94; Vasli & Dehghan-Nayeri 2015). Tutkimustulosten mukaan suuronnettomuustoiminnan sujuvuuden kannalta on tärkeää viranomaisten ja vapaaehtoisten yhteistyö, jotta uhrin pystytään ohjaamaan onnettomuuspaikalta heidän tarvitsemaansa tuen piiriin, kuten kriisityöntekijän luokse.

Suuronnettomuuden uhreille on tärkeää järjestää psykososiaalista apua, jolla edistetään uhrien kuntoutumista suuronnettomuuden jälkeen. Tutkimustuloksissa nousi esille, että perusterveydenhuollon ja kriisityöntekijöiden apua tarvitaan suuronnettomuustilanteissa, koska heidän avullaan mahdollistetaan psykososiaalisen avun saaminen. (Aranko 2011, 14-15; Hyvönen 2010, 69, 71, 83.) Sosiaalityöntekijät eivät ole vielä pitkään olleet mukana suuronnettomuustilanteissa ja tästä syystä heidän roolinsa suuronnettomuustilanteissa on ollut vielä joillekin viranomaisille epäselvää. Sosiaalityöntekijöillä on osaamista psykososiaalisen tuen antamisesta. (Heikkonen 2019, 33, 35.) Suuronnettomuustilanteissa vapaaehtoiset työntekijät nähdään voimavarana (Heikkonen 2019, 45). Jokaisen suuronnettomuuksiin osallistuvien tahojen on tärkeää tietää kaikkien roolit, ettei epäselvyyksiä pääse syntymään ja suuronnettomuustilannetta päästään purkamaan mahdollisimman nopeasti.

Yhteistyökumppaneina suuronnettomuustilanteissa voivat toimia muun muassa seurakunnat, erilaiset järjestöt ja Suomen punainen risti eli SPR. Luottamusta toimijoiden välillä lisää tapahtumien ennakointi kriisitilanteessa ja noudattamalla ennalta sovittuja toimintoja. (Pedak 2018, 148, 189.) Yhteistyökumppaneiden rooli suuronnettomuustilanteessa on suuri, koska he edesauttavat viranomaisten onnistumista kriisitilanteessa, antamalla henkistä tukea uhreille ja ohjaamalla uhreja tarvittavan avun piiriin.

Tutkimuksissa nousi esille, että viranomaisyhteistyön onnistuminen suuronnettomuustilanteessa vaatii dynaamista johtamista, toiminnan koordinoimista ja toimivien tahojen hyvien kriisinhallintataitojen omaamista (Holappa 2015, 85; Marlow ym. 2018.) Vastuuhenkilön on tiedettävä perusteellisesti suuronnettomuuteen osallistuvien yhteistoimijoiden ja toimialojen toiminta yhteistyön varmistamiseksi (Holappa 2015, 94). Vastuuhenkilönä toimii joku viranomaisista, jolla usein on jo kokemusta harjoitusten ja simulaatioiden kautta suuronnettomuustilanteista. Kriisinhallintataidot ovat merkitykselliset, koska ilman niitä yhteistyön sujuvuus laskee ja uhrien pelko saattaa lisääntyä jo valmiiksi kaoottisessa tilanteessa.

Työntekijöiden välistä luottamusta ja arvostusta edistävät tutkimusten mukaan moniammatillisten tiimien kanssatoimijoiden työnkuvan tunteminen ja työntekijöiden hyvät kommunikointitaidot. Yhteistyö tiimien kesken koetaan onnistuvan paremmin silloin, kun keskustelu on avointa ja rehellistä. (Isoherranen 2012, 129, 143; Markkola 2013, 53, 56-57). Marlow ym. (2018) tutkimuksessa nousi esille, että tiimien kommunikoinnin ollessa puutteellista tai valheellista, se voi pahimmillaan johtaa jopa hoitovirheisiin. Potilaan turvallisuuden, tiimien keskeisen luottamuksen ja hyvinvoinnin kannalta on mielestämme erityisen tärkeää pystyä keskustelemaan avoimesti jokaisessa tilanteessa, jotta vakavilta virheilta vältyttäisiin. Tutkimustulosten perusteella moniammatillisen tiimityön kehittäminen koetaan tärkeäksi, jolloin voidaan paremmin edistää yhteistyön sujuvuutta (Isoherranen 2012, 165, Niemi 2016, 66).

Sairaanhoitaja toimii yhteyshenkilönä tiimin jäsenten ja potilaan välillä (Kalisch & Lee 2012; Markkola 2013, 58-59). Sairaanhoitajan työ sisältää monenlaista osaamista, joten työ voi olla haastavaa. Uusien työntekijöiden perusteellinen perehdyttäminen yksikön toimintaan on tärkeää hoidon turvallisuuden kannalta. Muiden hoitotyössä toimivien, sairaanhoitajien tehtäviä ja työn jakoa tulee selkeyttää, jotta sairaanhoitajan työ olisi sisällöllisesti sekä ammatillisesti miellyttävää. Sairaanhoitajia tulisi ottaa mukaan kehittämään terveydenhuollon toimintamalleja ja hoitotyön käytäntöjä, jolloin voidaan turvata sairaanhoitajien alalla pysyminen. (Heiskanen 2012, 68.)

Sairaanhoitajan keskeinen työtehtävä tiimityössä on yleisesti asioiden järjestämistä ja koordinoimista. Sairaanhoitajan täytyy tietää muiden toimijoiden työtehtävät ja roolit potilaan hoitamisessa. Potilaan hoitoon osallistuneilla ammattilaisilla, kuten erilaisilla terapeuteilla ja lääkäreillä, on yhteisenä tavoitteena saada hoidettua potilaan asioita samalla käyntikerralla mahdollisimman paljon. Tässä korostuu sairaanhoitajan rooli potilastyössä. Sairaanhoitaja koettiin potilaan omien asioiden eteenpäin viejänä, organisoijana ja erilaisten asioiden välittäjänä, kuten potilaan hoitoon liittyvien tietojen raportointi esimerkiksi terapeutille. Toimintamallin mukainen struktuuri auttaa potilaan asioiden etenemisessä. (Markkola 2013, 53, 56, 58-59.)

Tiimityöskentelyn haasteet liittyivät käytettävään aikaan ja sen riittämättömyyteen, kolmivuorotyöhön, henkilöstömitoituksen määrään, toimintaympäristön tuottamiin haasteisiin, toimijoiden omaan ammattitaitoon ja sen kehittämiseen ja viestintään sekä yhteistyön moniongelmallisuuteen, joka kohdistui potilaaseen. Henkilöstömitoituksen vähyys koettiin haasteena, koska sijaisia ei ollut käytettävissä. Esille nousi myös haasteena riittävä klininen osaaminen, mikä korostui erityisesti vaihtuvien henkilöiden osallistuessa tiimin toimintaan. Eri ammattiryhmien edustajien aikataulujen yhteensovittaminen koettiin haasteelliseksi, koska jokaisen työnkuvaan kuului myös muita tehtäviä, kuin tiimin jäsenyys. Tämän vuoksi kirjaamisen tärkeys potilastietoihin korostui, mikä oli monitahoista ja haasteellista. Ajantasaisuus kirjaamisessa vaihtelee, jolloin kirjattujen tietojen hyödyntäminen on epävarmaa, kun tietoa tarvitaan. (Markkola 2013, 50, 64, 66-67.)

Tutkimustulosten perusteella voimme päätellä, että on tärkeää kehittää ja ylläpitää viranomaisten välillä olevaa yhteistyötä esimerkiksi simulaatio- ja taitopajaharjoitusten avulla. Moniammatillinen tiimityöskentely toimii voimavarana, kun yhteistyö tiimien välillä on sujuvaa ja heillä on hyvät kommunikointitaidot. Haasteena nousi esille tiimin heikot sosiaaliset taidot, joten kommunikoinnin tukeminen ja raportoinnin ohjaus tiimissä ovat tärkeitä yhteistyön parantamiseksi. Tutkimustulosten mukaan luotamusta voidaan viranomaisten ja uhrien välillä parantaa viranomaisen vahvalla johtamisella suuronnettomuustilanteissa ja viranomaisten hyvillä kriisinhallintataidoilla. Pohdimme, että näiden avulla voidaan lisätä uhrien turvallisuudentunnetta jo valmiiksi kaoottisessa tilanteessa. Haasteena kuitenkin koetaan johtamisen puute, jolloin viranomaisille järjestetty koulutus johtamisesta suuronnettomuustilanteissa olisi jatkossa hyödyllinen.

Tutkimustulosten perusteella olisi jatkossa tärkeää tuoda esille enemmän sosiaalityöntekijän roolia suuronnettomuustilanteissa, koska heidän roolinsa on ollut vielä paikoin epäselvä joillekin viranomaisille. Roolia enemmän esiin tuodessa sosiaalityöntekijöiden olisi helpompi työskennellä suuronnettomuustilanteissa ja yhteistyö muiden viranomaisten kanssa sujuisi ongelmitta.

8.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Etiikassa tarkastellaan yksilön moraalista toimintaa, mikä on eettisesti oikeudenmukaista ja hyvää toimintaa (Pietarinen 2015). Etiikassa pohditaan, mikä on oikein ja mikä on väärin. Kokemusperäiset tutkimukset kuvaavat ja selittävät asiat, miten ja miksi ne ovat kuin ovat. Vastausta ei saada siihen, miten asioiden pitäisi tai tulisi olla. (ETENE 2011, 10.)

Tutkimusprosessissa noudatettiin Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeistuksia hyvästä tieteellisestä käytännöstä, jolla taataan tutkimuksien luotettavuus ja laatu (TENK 2012, 6-7). Tutkimusprosessin aikana kohdataan erilaisia eettisiä kysymyksiä, valinta- ja päätöksentekoa tilanteita, joiden suhteen tutkijan on oltava tarkkaavainen (Kylmä ja Juvakka 2007, 137; Leinonen 2018). Tutkimusprosessissa tällaisia tilanteita ovat olleet tutkimusaiheen rajaaminen, tarkasteltavan aineiston kerääminen, tulosten tulkinta ja johtopäätösten tekeminen. Tutkimusraporttia kirjoittaessa kaikki tutkimuksen vaiheet tulee identifioida luotettavasti ja yksityiskohtaisesti. Viitattaessa muihin tutkimuksiin ja lähteisiin, tulee lähdeviitteet tehdä oikeellisesti (Leinonen 2018; TENK 2012, 6). Tutkimusprosessin jokainen vaihe on kuvattu tutkimusraportissa. Kaikki tutkimuksessa hyödynnetyt lähteet on dokumentoitu asianmukaisesti ja niistä on tehty luettelo tutkimusraportin loppuun.

Hyvään tieteelliseen käytäntöön pohjaten tutkimuksessa noudatettiin rehellisyyttä, avoimuutta, huolellisuutta ja tarkastelun kestäviä tiedonhankinnan menetelmiä (TENK 2012, 6). Tutkimusprosessin aikana analysoitiin omaa objektiivisuutta suhteessa tutkimusaineistoihin ja -tuloksiin. Tutkijoiden omat kokemukset ja mielipiteet täytyy pitää tutkimuksesta erillään, jotta tutkimustuloksia voidaan pitää eettisesti laadukkaina ja vakuuttavina (TENK 2012, 6). Tutkimuksessa käytetty tieto on haettu tunnetuista tieteellisistä tietokannoista Cinahl Completesta, Google Scholarista, Medicista ja PubMedista.

Tutkimusaineistoa valittaessa sisäänotto- ja poissulkukriteerien lisäksi on pohdittu tutkimuksien eettisyyttä ja luotettavuutta. Tutkimuksessa hyödynnettyjen lähteiden ja tutkimusten tekijöihin viitattiin asiaankuuluvalla tavalla, jolloin tutkimuksen luotettavuus säilyi (TENK 2012, 6).

Tutkimus tulee tehdä hyvän tieteellisen käytännön mukaan, koska vain silloin tutkimuksen tulokset ovat luotettavia (TENK 2012, 6). Tutkimuksen luotettavuutta voidaan tarkastella validiteetin ja reliabiliteetin käsittein (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 160). Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden kriteereihin kuuluvat tutkimuksen ja sen tulosten uskottavuus, niiden vahvistettavuus, reflektiivisyys ja siirrettävyys (Kylmä ja Juvakka 2007, 128-129).

Tutkimuksen ja tutkimustulosten paikkaansa pitävyys pyritään todentamaan ja niiden totuudenmukaisuutta arvioidaan ja tarkastellaan tutkimusprosessin aikana (Kylmä ja Juvakka 2007, 127). Kirjallisuushakuprosessi on tutkimuksen luotettavuuden kannalta tärkeä vaihe. Siinä tapahtuneet virheet johtavat virheellisiin tuloksiin (Niela-Vilén ja Hamari 2016, 25). Tutkimusmateriaaleista osa oli englanninkielisiä, joiden kääntäminen toivat haasteita tutkimuksen analysoinnille. Luotettavuuden säilymiseksi materiaali käännettiin yhdessä opinnäytetyöryhmän kesken.

Tutkimuksen luotettavuutta ja uskottavuutta lisää se, että tutkijalla on tarpeeksi aikaa toteuttaa tutkimuksensa (Kylmä ja Juvakka 2007, 128; Tuomi ja Sarajärvi 2018, 165). Luotettavuutta lisää myös aineiston käsittely yhdessä tutkimusryhmän kanssa (Kangasniemi ja Pölkki 2016, 80). Tutkimuksen aihe valikoitui syyskuussa 2019. Tutkimuksen työsuunnitelma kirjoitettiin syyskuun ja joulukuun välisenä aikana 2019. Hankkeistamissopimus tutkimuksen tilaajan kanssa ja tutkimuslupa organisaatiolta haettiin helmikuussa 2020. Tutkimuksen aiheen muodostumisesta tutkimuksen valmistumiseen on mennyt yhdeksän kuukautta. Tutkimuksessa tarkasteltu aineisto on käsitelty koko tutkimusryhmän kesken.

Tutkimuksen vahvistettavuutta voidaan lisätä kuvaamalla tutkimusprosessi niin tarkasti, että tutkimus pystytään toistamaan (Kylmä ja Juvakka 2007, 129). Tutkimuksen tuloksiin päätyminen kuvattiin tarkasti taulukoiden ja liitteiden avulla (Taulukko 1; Taulukko 2; Liite 1 & Liite 2), josta lukija pystyy toistamaan tutkimusprosessin.

Reflektiivisyyden edellytyksenä on, että tutkimuksen tekijä on selvillä omista edellytyksistään ja lähtökohdistaan tutkijana. Tutkimuksen tekijän on kyettävä arvioimaan miten hänen henkilökohtaiset arvonsa vaikuttavat tutkimusprosessiin. (Kylmä, Vehviläinen-Julkunen ja Lähdevirta 2003, 613; Kylmä ja Juvakka 2007, 129.) Tutkimusaihe oli mielenkiintoinen, koska koimme, että tiimityöskentelyn merkitys on kasvavassa roolissa ja sen sujuvuutta on tärkeä kehittää. Tiimityöskentelyn onnistuminen suuronnettomuuksissa on edellytyksenä tilanteen kokonaisvaltaiselle hoitamiselle ja se on merkittävässä osassa potilaan selviytymisen kannalta.

8.3 Ammatillinen kasvu

Jokaisella terveydenhuollossa työskentelevällä on vastuu ja velvollisuus oman ammattitaitonsa ylläpitämisestä. Laadukkaan hoidon toteutumiseksi vaaditaan ammattitaidon ylläpitoa. Sairaanhoidajan tulee olla selvillä säännöksistä ja suosituksista, jotka ohjailevat toimintaa työssä. Sairaanhoidajalla tulee olla eettistä-, vuorovaikutuksellista ja yhteisöosaamista. (ETENE 2001, 14.)

Savonia ammattikorkeakoulussa pidetään kiinni sairaanhoitajille laadituista ammatillisista kompetensseista, joiden perusteella analysoidaan ammatillista kasvua tutkimusprosessin aikana. Sairaanhoidajan ammatillisiin kompetensseihin kuuluvat johtamis- ja yritysosaaminen, hoitotyön eettisyys ja ammatillisuus, asiakaslähtöinen toiminta, kliininen osaaminen, näyttöön perustuva päätöksenteko ja toiminta, ohjauksen- ja opetuksen taidot, toimintakyvyn ja terveyden edesauttaminen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristön-, laadun ja turvallisuuden osaaminen. (Savonia s.a.)

Yhteistyötaidot, oman toiminnan jäsentely ja johtaminen ovat kohentuneet tutkimusprosessin aikana. Tutkimuksen tekeminen edellytti ryhmän jäsenten henkilökohtaisten toimien priorisointia, aikataulujen ja tapaamisten yhteensovittamista, mikä osoittautui ajoittain haastavaksi. Haasteita mukanaan toi myös maailmanlaajuisesti vallitseva COVID-19 pandemia, minkä vuoksi valtioneuvosto yhdessä Suomen tasavallan presidentin kanssa totesivat Suomessa vallitsevan poikkeusolot. COVID-19 pandemia on luokiteltu erityisen vakavaksi suuronnettomuudeksi, erittäin laajalle levinneeksi tartuntataudiksi. (Valtioneuvosto 2020.)

Suomessa otettiin käyttöön Valmiuslaki 18. maaliskuuta 2020 (Eduskunta 2020). Valmiuslain käyttöönoton myötä Valtioneuvosto linjasi ammattikorkeakoulujen tilat suljettaviksi ja opiskelun siirtämiseksi verkkoon. Opinnäytetyön ohjaus tapahtui digitaalisessa ympäristössä. Valtioneuvosto linjasi myös esimerkiksi kirjastot suljettaviksi. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020.) Kirjastojen sulkemisen myötä tutkimuksessa on käytetty suunniteltua enemmän verkosta saatavia materiaaleja ja saatavuuk-sien mukaan myös e-kirjoja.

Tutkimusprosessin aikana eettiset periaatteet ja ammatillisuus ovat olleet keskeisessä osassa. Ammatillinen eettisyys on kehittynyt tasaisesti tutkimuksen edetessä, kun olemme pohtineet tutkimuksien tuloksia. Tutkimuksesta olemme saaneet uutta ammatillista tietoa suuronnettomuustilanteiden toimijaverkosta ja tiimityöskentelyn tärkeydestä. Sairaanhoidajan työskentelyyn kuuluvat potilaiden ja asiakkaiden sekä heidän omaistensa kohtaaminen yksilöllisesti, asiakaslähtöisesti, terveyttä ja toimintakykyä edistävästi sekä kunnioittavasti. Tutkimus on antanut lisää valmiuksia kohdata ja hoitaa potilasta huomioiden ympäristössä vallitsevat tapahtumat.

Tiimityöskentely on sairaanhoidajan työssä nykyään tärkeässä osassa. Työskentely sairaanhoidajana voi tapahtua itsenäisesti esimerkiksi sairaanhoidajan vastaanotolla terveyskeskuksessa. Sairaanhoidaja joutuu konsultoimaan kollegoitaan esimerkiksi lääkäriä, turvatakseen potilaille mahdollisimman tehok-

kaan ja hyvän hoidon. Akuuteissa monipotilastilanteissa, erilaisissa terveydenhuollon toimintaympäristöissä, kommunikoinnilla ja kliinisellä osaamisella on merkittävä osa potilaan selviytymisen kannalta. Tulevaisuudessa pystymme hyödyntämään tutkimuksesta saatua tietoa omassa työskentelyssämme.

Tutkimusprosessin aikana opimme paljon uutta tutkimastamme aiheesta ja tieteellisestä kirjoitustyylistä. Näyttöön perustuvan tiedon hakeminen ja sen analysoiminen ovat kehittyneet tutkimusprosessin aikana. Tutkimuksessa toteutetun tiedonhaun ja tutkimuksien tarkastelun perusteella osaamme jatkossa hakea validia tietoa luotettavista lähteistä ja kehittää sekä tuottaa opetus- ja ohjausmateriaalia.

Sairaanhoitajan tutkinto-ohjelmassa korostetaan tiimityöskentelyä ja erityisesti moniammatillisen tiimityöskentelyn merkitystä. Suuronnettomuuteen liittyviä aihealueita ja yksityiskohtia ei käsitellä tarkemmin. Tutkimusprosessin aikana saatu tieto ja tutkimuksen tulokset antavat valmiuksia suuronnettomuustilanteissa toimimiseen. Tutkimuksen tulokset syvensivät tietoa tiimityön merkityksestä. Saatua tietoa voimme hyödyntää sairaanhoitajan työssämme. Tutkimuksesta saatua tietoa voidaan hyödyntää etenkin akuutin toiminnan yksiköissä ja moniviranomaistehtävissä. Tutkimustulosten perusteella voidaan kehittää hoitotyön laatua ja turvallisuutta, esimerkiksi järjestämällä sairaanhoitajille ja muille toimijoille simulaatioita, joissa tiimityöskentelyllä ja kommunikoinnilla on suuri merkitys.

8.4 Hyödynnettävyys ja kehitysideat

Tutkimustuloksista saatiin tietoa tiimityöskentelyn merkityksestä moniammatillisissa työryhmissä, viranomaisyhteistyössä ja hoitohenkilökunnan työssä. Tutkimustulosten perusteella voidaan suunnitella, kehittää tai järjestää moniammatillisille tiimeille esimerkiksi koulutuksia ja simulaatioharjoituksia, missä tiimityöskentelyllä ja kommunikoinnilla on suuri merkitys. Tutkimustulosten mukaan moniammatillinen tiimityöskentely eri viranomaisten välillä oli merkittävässä osassa uhrien selviytymisen kannalta. Vahva toiminnan johtaminen viranomaisyhteistyössä koettiin tärkeänä tekijänä, joten sen tutkiminen ja kehittäminen olisi tärkeää.

Tutkimuskysymyksiin saatiin vastauksia, mutta nimenomaan sairaanhoitajien toiminnasta suuronnettomuustilanteessa käsitteleviä tutkimuksia löytyi niukasti. Sairaanhoitajat mainittiin moniammatillisten tiimien ja suuronnettomuuksissa toimivien henkilöiden yhteydessä. Jatkotutkimuksena olisi hyvä selvittää sairaanhoitajien kokemuksia tiimityön merkityksestä ja sujuvuudesta äkillisissä monipotilastilanteissa, kuten suuronnettomuustilanteissa. Tietoa voidaan kerätä suoraan kohdennettua haastatteluna sairaanhoitajille.

LÄHTEET

AIRA, Annaleena 2012. Toimiva yhteistyö – Työelämän vuorovaikutussuhteet, tiimit ja verkostot. Jyväskylän yliopisto. Humanistinen tiedekunta. Väitöskirja. [Viitattu: 2020-02-04.] Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/37743/9789513947088.pdf>

AVI 2019. Suuronnettomuudet [verkkajulkaisu]. Aluehallintovirasto. [Viitattu 2020-12-13.] Saatavissa: <https://www.avi.fi/web/avi/suuronnettomuudet>

ARANKO, Kukka-Maaria 2011. Traumapotilaan ensihoito ja tutkiminen. Tampereen yliopisto. Lääketieteen laitos. Syventävien opintojen kirjallinen työ. [Viitattu 2020-01-28.] Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/76671/gradu05161.pdf>

CANTELL-FORSBOM, Anna ja LUSIKKA, Seppo 2015. Psykososiaalinen tuki ja kirkon tarjoama henkinen huolto. Julkaisussa: CASTRÉN, Maarit, EKMAN, Simo, RUUSKA, Rami ja SILFVAST, Tom (toim.) Suuronnettomuusopas. 3 uudistettu painos. Helsinki: Duodecim, 235-248.

EDUSKUNTA 2020. Valmiuslain käyttöönottoaminen koronavirustilanteessa [verkkajulkaisu]. Eduskunta. [Viitattu 2020-04-10.] Saatavissa: https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LATI/Sivut/valmiuslain-kayttoonottaminen-koronavirustilanteessa.aspx

EKMAN, Simo 2015. Suuronnettomuus. Julkaisussa: CASTRÉN, Maarit, EKMAN, Simo, RUUSKA, Rami ja SILFVAST, Tom (toim.) Suuronnettomuusopas. 3 uudistettu painos. Helsinki: Duodecim, 9-12.

EKMAN, Simo 2015. Ensihoitopalvelut. Julkaisussa: CASTRÉN, Maarit, EKMAN, Simo, RUUSKA, Rami ja SILFVAST, Tom (toim.) Suuronnettomuusopas. 3 uudistettu painos. Helsinki: Duodecim, 209-216.

EKMAN, Simo 2015. Yhteistyö pelastustoiminnassa. Julkaisussa: CASTRÉN, Maarit, EKMAN, Simo, RUUSKA, Rami ja SILFVAST, Tom (toim.) Suuronnettomuusopas. 3 uudistettu painos. Helsinki: Duodecim, 271-274.

ERIKSSON, Elina, KORHONEN, Teija, MERASTO, Merja ja MOISIA, Eeva-Liisa 2015. Sairaanhoidajan ammatillinen osaaminen – Sairaanhoidajakoulutuksen tulevaisuus -hanke. [verkkodokumentti]. Ammattikorkeakoulujen terveysalan verkosto, Suomen sairaanhoidajaliitto ry ja kirjoittajat. [Viitattu 2019-12-15.] Saatavissa: <https://www.epressi.com/media/userfiles/15014/1442254031/loppuraportti-sairaanhoidajan-ammattillinen-osaaminen.pdf>

ETENE 2001. Terveysthuollon yhteinen arvopohja, yhteiset tavoitteet ja periaatteet. [verkkodokumentti]. Valtakunnallisen terveydenhuollon eettinen neuvottelukunta, ETENE-julkaisuja 1. [Viitattu 2020-03-23.] Saatavissa: <https://etene.fi/documents/1429646/1559098/ETENE-julkaisuja+1+Terveysthuollon+yhteinen+arvopohja%2C+yhteiset+tavoitteet+ja+periaatteet.pdf/4de20e99-c65a-4002-9e98-79a4941b4468/ETENE-julkaisuja+1+Terveysthuollon+yhteinen+arvopohja%2C+yhteiset+tavoitteet+ja+periaatteet.pdf>

ETENE 2011. Sosiaali- ja terveysalan eettinen perusta [verkkojulkaisu.] Valtakunnallinen sosiaali- ja terveydenhuollon eettinen neuvottelukunta. Helsinki. [Viitattu 2020-03-12.] Saatavissa:

<https://etene.fi/documents/1429646/1559058/ETENE-julkaisu+32+Sosiaali-+ja+terveysalan+eettinen+perusta.pdf/13c517e8-6644-4fa5-8c5f-193cfdce9841/ETENE-julkaisu+32+Sosiaali-+ja+terveysalan+eettinen+perusta.pdf>

HEIKKONEN, Heidi 2019. Suuronnettomuuden uhrien kokonaisvaltainen kohtaaminen. Lapin yliopisto. Sosiaalityö. Pro gradu -tutkielma. [Viitattu 2020-02-27.] Saatavissa: <https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/64112/Heikkonen.Heidi.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

HEISKANEN, Jaana 2012. Sairaanhoidajien kuvauksia ammattiin päättämisestä, työssä pysymisestä ja siitä lähtemisestä. Itä-Suomen yliopisto. Terveystieteiden tiedekunta, Hoitotieteen laitos. Pro gradu -tutkielma. [Viitattu 2020-01-28.] Saatavissa: https://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20120446/urn_nbn_fi_uef-20120446.pdf

HOLAPPA, Lauri 2015. Viranomaisyhteistyön johtaminen suuronnettomuustilanteissa. Maanpuolustuskorkeakoulu. Sotatieteiden maisterikurssi 4, Kansallinen turvallisuus ja viranomaisyhteistyö. Pro gradu -tutkielma. [Viitattu 2020-02-27.] Saatavissa: <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/116035/SM984.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

HOLLSTEIN, Jarmo 2015. Vapaaehtoinen pelastuspalvelu (Vapepa) toimijana. Julkaisussa: CASTRÉN, Maarit, EKMAN, Simo, RUUSKA, Rami ja SILFVAST, Tom (toim.) Suuronnettomuusopas. 3 uudistettu painos. Helsinki: Duodecim, 275-280.

HRH s.a. Why is Teamwork in Health Care Important? [verkkoinfo]. GLOBAL RESOURCE CENTER. [Viitattu 2019-11-14.] Saatavissa: https://www.hrhresourcecenter.org/HRH_Info_Teamwork.html

HUMALTO, Jaana 2018-06-28. Toimiva tiimityö [blogi]. FinFami ry. [Viitattu 2019-05-16.] Saatavissa: <https://finfamilaatu.fi/toimiva-tiimityo/>

HYVÖNEN, Katja 2010. Sosiaalinen ensiapu ja viranomaisyhteistyö onnettomuustilanteissa. Tampereen yliopisto. Sosiaalityön tutkimuksen laitos. Pro gradu -tutkielma. [Viitattu 2020-01-28.] Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/81486/gradu04228.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

ISOHERRANEN, Kaarina 2012. Uhka vai mahdollisuus – moniammatillista yhteistyötä kehittämässä. Helsingin yliopisto. Sosiaalityö ja sosiaalisen elämän tutkimuksen laitos. Väitöskirja. [Viitattu 2020-03-02] Saatavissa: https://helda-helsinki-fi.ezproxy.savonia.fi/bitstream/handle/10138/37493/isoherranen_vaitoskirja.pdf

ISOTALO, Hannu 2015. Puolustusvoimat. Julkaisussa: CASTRÉN, Maarit, EKMAN, Simo, RUUSKA, Rami ja SILFVAST, Tom (toim.) Suuronnettomuusopas. 3 uudistettu painos. Helsinki: Duodecim, 263-270.

KAISER, Jennifer A. ja WESTERS, Judith B. 2018. Nursing teamwork in a Health System. [verkkojulkaisu]. Journal of Nursing Management – Volume 26 Issue 5, 555-562. [Viitattu 2020-01-28.] Saatavissa: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/jonm.12582>

KALISCH, Beatrice J. ja LEE Kyung Hee 2012. Variations of nursing teamwork by hospital, patient unit, and staff characteristics. [verkkojulkaisu]. Applied Nursing Research - Volume 26 Issue 1, 2-9. [Viitattu 2020-01-26.] Saatavissa: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0897189712000031?via%3Dihub>

KANGASNIEMI, Mari ja PÖLKKI, Tarja 2016. Aineiston käsittely: kirjallisuuskatsauksen ydin. Teoksessa: STOLT, Minna, AXELIN, Anna ja SUHONEN, Riitta (toim.) Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turun yliopisto. Turku: Juvenes Print, 80-91.

KERVINEN, Hannu 2015. Pelastustoimi. Julkaisussa: CASTRÉN, Maarit, EKMAN, Simo, RUUSKA, Rami ja SILFVAST, Tom (toim.) Suuronnettomuusopas. 3 uudistettu painos. Helsinki: Duodecim, 217-224.

KYLMÄ, Jari ja JUVAKKA, Taru 2007. Laadullinen terveystutkimus [verkkokirja]. Helsinki: Editä Prima Oy. [Viitattu 2020-04-11.] Saatavissa: <https://www.ellibslibrary.com/book/978-951-37-5441-9>

KYLMÄ, Jari, VEHVILÄINEN-JULKUNEN, Katri ja LÄHDEVIRTA, Juhani 2003. Laadullinen terveystutkimus -mitä, miten ja miksi? [verkoaineisto]. Lääketieteen aikakauskirja Duodecim. [Viitattu 2020-04-13.] Saatavissa: <https://www.terveysportti.fi/xmedia/duo/duo93495.pdf>

KYS HOITOTYÖN JOHTORYHMÄ s.a. Kuopion Yliopistollisen sairaalan magneettisairaalamalli - Hoitotyön tavoite- ja toimintaohjelma vuosille 2017-2022 [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2020-04-09.] Saatavissa: <https://www.psshp.fi/documents/7796350/7876645/Hoitoty%C3%B6n+toimintaohjelma+2017-2022.pdf/4eaa5e68-cd7c-417d-83d5-6e4406c1ebff>

LAKI SUURONNETTOMUUKSIEN TUTKINNASTA. L 373/1985. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2020-03-14.] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1985/19850373>

LEINONEN, Rita 2018. Tutkimuksen eettisyys [verkkojulkaisu]. Spoken. [Viitattu 2020-03-23.] Saatavissa: <https://spoken.fi/tutkimuksen-eettisyys/>

LEPPÄNEN, Petteri 2015. Rajavartiolaitos. Julkaisussa: CASTRÉN, Maarit, EKMAN, Simo, RUUSKA, Rami ja SILFVAST, Tom (toim.) Suuronnettomuusopas. 3 uudistettu painos. Helsinki: Duodecim, 255-262.

MARKKOLA, Kirsi 2013. Moniammatillinen, ammattiryhmien välinen ja ammattirajat ylittävä yhteistyö erikoissairaanhoidossa. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitos. Pro gradu- tutkielma. [Viitattu 2020-12-03.] Saatavissa: https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/102057/Gradu_Markkola_2014.pdf?sequence=2

MARLOW Shannon, BEDWELL Wendy, ZAJAC Stephanie, REYES Denise, LAMAR Michelle, KHAAN Saad, LOPREIATO Joseph ja SALAS Eduardo 2018. Multiple Patient Casualty Scenarios: A Measurement Tool for Teamwork. Texasin yliopisto. [Viitattu 2020-03-12.] Saatavissa: https://journals.lww.com/simulationinhealthcare/fulltext/2018/12000/Multiple_Patient_Casualty_Scenarios__A_Measurement.4.aspx

MATTILA, Tommi ja VASTAMÄKI, Pasi 2015. Hätäkeskustoiminta. Julkaisussa: CASTRÉN, Maarit, EKMAN, Simo, RUUSKA, Rami ja SILFVAST, Tom (toim.) Suuronnettomuusopas. 3 uudistettu painos. Helsinki: Duodecim, 195-208.

NIELA-VILÉN, Hannakaisa ja HAMARI, Lotta 2016. Kirjallisuuskatsauksen vaiheet. Teoksessa: STOLT, Minna, AXELIN, Anna ja SUHONEN, Riitta (toim.) Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä Turun yliopisto. Turku: Juvenes Print, 23-33

NIEMI, Pirjo 2016. Moniammatillinen yhteistyö terveydenhuollossa – strategiana huipputiimi ja mielenrauha. Tampereen yliopisto. Hallintotiede. Pro gradu – tutkielma. [Viitattu 2020-12.03.] Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/99207/GRADU-1464969655.pdf?sequence=1>

NURMI, Veli-Pekka 2015. Suuronnettomuuden turvallisuustutkinta. Julkaisussa: CASTRÉN, Maarit, EKMAN, Simo, RUUSKA, Rami ja SILFVAST, Tom (toim.) Suuronnettomuusopas. 3 uudistettu painos. Helsinki: Duodecim, 281-286.

OJALA, Jarmo 2015. Poliisi. Julkaisussa: CASTRÉN, Maarit, EKMAN, Simo, RUUSKA, Rami ja SILFVAST, Tom (toim.) Suuronnettomuusopas. 3 uudistettu painos. Helsinki: Duodecim, 225-234.

OKKONEN, Kaisa-Mari 2012. Laadulliset tutkimusmenetelmät auttavat ymmärtämään ajankäyttöpäiväkirjojen ongelmia [verkkojulkaisu]. Tilastokeskus. [Viitattu 2020-03-23.] Saatavissa: https://www.stat.fi/artikkelit/2012/art_2012-09-24_006.html?s=0

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ 2020. Valtioneuvoston linjaukset varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen, lukio- ja ammatillisen koulutuksen, korkeakoulutuksen, vapaan sivistystyön sekä taiteen perusopetuksen järjestäjille koronavirustartuntojen leviämisen hidastamiseksi [verkkojulkaisu]. Opetus- ja kulttuuriministeriö. [Viitattu 2020-04-10.] Saatavissa: https://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/valtioneuvoston-linjaukset-suosituksista-varhaiskasvatuksen-esiopetuksen-perusopetuksen-lukio-ja-ammattillisen-koulutuksen-korkeakoulutuksen-vapaan-sivist

PEDAK, Maarit 2018. Kompleksinen yhteisö kriisi. Helsingin yliopisto. Valtiotieteellinen tiedekunta. Väitöskirja. [Viitattu 2020-05-02] Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/232572/KOMPLEKS.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

PIETARINEN, Juhani 2015. Etiikka ja moraali [verkkojulkaisu]. Filosofia.fi. [Viitattu 2020-03-23.] Saatavissa: <http://filosofia.fi/node/6985#Etiikka%20ja%20moraali>

RUOKOJA, Tove 2015. Sosiaalitoimi. Julkaisussa: CASTRÉN, Maarit, EKMAN, Simo, RUUSKA, Rami ja SILFVAST, Tom (toim.) Suuronnettomuusopas. 3 uudistettu painos. Helsinki: Duodecim, 249-254.

SAIRAANHOITAJALIITTO 2019. Opiskele sairaanhoitajaksi [verkkajulkaisu.] Sairaanhoitajat.fi. [Viitattu 2019-12-15.] Saatavissa: <https://sairaanhoitajat.fi/ammatti-ja-osaaminen/opiskele-sairaanhoitajaksi/>

SAIRAANHOITAJALIITTO 2020. Sairaanhoitajan eettiset ohjeet [verkkajulkaisu.] Sairaanhoitajat.fi. [Viitattu 2020-03-12.] Saatavissa: <https://sairaanhoitajat.fi/wp-content/uploads/2020/01/Sairaanhoitajien-eettiset-ohjeet.pdf>

SALMINEN, Ari 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallinto-tieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopiston julkaisuja. Opetusjulkaisuja 62 [verkkajulkaisu]. Vaasa: Vaasan yliopisto. [Viitattu 2020-01-11.] Saatavissa: https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf

SAVONIA s. a. TN17SP Sairaanhoitajan tutkinto-ohjelma, Osaamistavoitteet [verkkajulkaisu]. Savonia ammattikorkeakoulu. [Viitattu 2020-04-11.] Saatavissa: <https://portal.savonia.fi/amk/fi/opiskelijalle/opetus suunnitelmat?yks=KS&krtid=1093&tab=2>

SILÉN-LIPPONEN, Marja 2005. Teamwork in Operating Room Nursing – Conceptual Perspective and Finnish, British and American Nurses' and Nursing Students' Experiences [verkkodokumentti]. Itä-Suomen yliopisto. [Viitattu 2020-01-21.] Saatavissa: http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_951-27-0074-3/urn_isbn_951-27-0074-3.pdf

STAT s.a. Tiimityö [verkkajulkaisu]. Tilastokeskus. [Viitattu 2019-11-16.] Saatavissa: <https://www.stat.fi/meta/kas/tiimityo.html>

SUHONEN, Riitta, AXELIN, Anna ja STOLT, Minna 2016. Erilaiset kirjallisuuskatsaukset. Teoksessa: STOLT, Minna, AXELIN, Anna ja SUHONEN, Riitta (toim.) Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turun yliopisto. Turku: Juvenes Print, 7-18.

TENHUNEN, Asta. 2018-08-25. Puolet Kuopion bussiturman loukkaantuneista päässyt sairaalasta – osa yhä tehohoidossa. Savon sanomat. [Viitattu 2019-11-14.] Saatavissa: <https://www.savonsanomat.fi/kotimaa/Puolet-Kuopion-bussiturman-loukkaantuneista-p%C3%A4%C3%A4ssyt-sairaalasta-%E2%80%93-osa-yh%C3%A4-tehohoidossa/1246376>

TENHUNEN, Asta. 2019-10-01. Poliisi: Ammattiopiston hyökkäyksessä Kuopiossa yksi kuollut ja kymmenen loukkaantunutta – poliisi ampui yhtä epäiltyä. Savon sanomat. [Viitattu 2019-11-14.] Saatavissa: <https://www.savonsanomat.fi/kotimaa/Poliisi-Ammattiopiston-hy%C3%B6kk%C3%A4yksess%C3%A4-Kuopiossa-yksi-kuollut-ja-kymmenen-loukkaantunutta-poliisi-ampui-yht%C3%A4-ep%C3%A4ilty%C3%A4/1444765>

TENK 2012. Hyvä tieteellinen käytäntä ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa [verkkodokumentti]. Tutkimuseettinen neuvottelukunta, tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. [Viitattu 2020-03-23.] Saatavissa: https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

TERVEYDENHUOLTOLAKI. L 30.12.2010/1326. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2020-02-06.] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>

TIKKA, Minttu, HAKALA, Salli ja PEDAK, Maarit 2010. Kriisi, SPR ja mediatyhteiskunta. [verkkoaineisto]. Viestinnän tutkimuskeskus CRC. Viestinnän tutkimusraportteja 1/2010. [Viitattu 2020-02-27.] Saatavissa: http://www.helsinki.fi/crc/Julkaisut/SPR_raportti.pdf

TUOMI, Jouni ja SARAJÄRVI, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

TURVALLISUUSTUTKINTALAKI. L 20.5.2011/525. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2020-04-23.] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110525#L1P1>

TTL s.a. Työhyvinvointi [verkkodokumentti]. Työterveyslaitos. [Viitattu 2020-04-09.] Saatavissa: <https://www.ttl.fi/tyoyhteiso/tyohyvinvointi/>

VALTIONEUVOSTO 2020. Valtioneuvoston päätös VNK/2020/31. [verkkoaineisto]. Valtioneuvosto ja ministeriöt. [Viitattu 2020-04-10.] Saatavissa: <https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=0900908f8068ec10>

VALMIUSLAKI. L 29.12.2011/1552. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2020-03-14.] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20111552>

VALVIRA 2017. Sairaanhoidajat [verkkojulkaisu]. Vaikuttavaa valvontaa terveyden ja hyvinvoinnin varmistamiseksi. [Viitattu 2019-12-15.] Saatavissa: https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/ammattioikeudet/hakemusohjeet/suomessa_koulutetut/sairaanhoidajat

VALVIRA 2019. Laillistamiseen ja nimikesuojaukseen johtava koulutus Suomessa [verkkojulkaisu]. Vaikuttavaa valvontaa terveyden ja hyvinvoinnin varmistamiseksi. [Viitattu 2019-12-15.] Saatavissa: https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/ammattioikeudet/koulutus_suomessa

VASLI, Parvaneh ja DEGHAN-NAYERI Nahid, 2015. Emergency Nurses' Experience of Crisis: A Qualitative Study. Japan Journal of Nursing Science – Volume 13 Issue 1, 55-64. [Viitattu: 2020-03-12.] Saatavissa: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/jjns.12086>

LIITE 1: KIRJALLISUUSHAUSSA KÄYTETYT TIETOKANNAT, HAKUSANAT JA TULOKSET

Tietokanta	Hakusana/ hakusanat	Osumat	Otsikon perusteella valitut	Tiivistelmän perusteella valitut
Cinahl Complete	Catastrophe OR crises OR crisis OR disaster OR "mass casualty" OR "major incident" AND trauma OR "trauma patient" AND nursing OR "nursing care"	24	3	1
	"Mass casualty triage" OR disaster AND "emergency room" OR "emergency department" AND teamwork in nursing	0	0	0
	"Mass casualty incident" OR "mass casualty event" AND nursing	12	2	0
	"Multiprofessional team" AND nursing AND hospital	8	2	0
	Catastrophe OR crises OR "mass casualty" AND trauma OR "trauma patient" AND nursing OR "nursing care"	9	Ei uusia lähteitä.	0
Google Scholar	Suuronnettomuus	631	4	4
	Yhteisökriisi	20	2	2
	Psykososiaalinen tuki AND kriisi AND trauma AND onnettomuus AND tiimityö	33	4	0
	Potilaslähtöinen AND tiimityö AND yhteistyö AND moniammatillinen AND kommunikaatio AND uhka	206	5	3
	"Sairaanhoitajan ammatti" AND työ AND hoitotyö	348	4	1
	"toimiva yhteistyö" AND työelämä OR työ AND vuorovai- kutussuhteet AND suhde AND tiimi OR tiimit OR verkos- tot	663	4	1

Medic	Suuronnettomuus	3	0	0
	Disaster	6	2	0
	Kriisi OR trauma AND yhteistyö	1	1	0
	Kriisi OR trauma AND psykososiaalinen tuki	3	0	0
	Toimiva yhteistyö AND tiimit OR tiimi	22	0	0
PubMed	Nursing AND teamwork AND staff	590	4	1
	Teamwork AND "mass casualty"	14	3	1
	Nursing AND teamwork AND health system	283	4	1
	Nursing AND teamwork AND "mass casualty"	3	Ei uusia lähteitä.	0
Valittuja tutkimuksia yhteensä 15.				

LIITE 2: VALITUT TUTKIMUSAINEISTOT

Tekijät, vuosi ja toteutusmaa	Julkaisun nimi	Tietokanta	Julkaisija	Tutkimuksen tarkoitus	Tutkimustulokset
Aira Annaleena, 2012, Suomi	Toimiva yhteistyö	Google Scholar	Jyväskylän yliopisto	Työelämän verkostoissa yhteistyö toteutuu ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa vuorovaikutussuhteissa, tiimeissä ja verkostoissa.	Tutkimus on lisännyt yhteistyön ilmiön ymmärrystä, kun yhteistyötä ja sen toteutumista vuorovaikutuksessa on katsottu kolmesta näkökulmasta: vuorovaikutussuhteiden, tiimien ja verkostojen näkökulmista.
Aranko Kukka-Maaria, 2011, Suomi	Traumapotilaan ensihoito ja tutkiminen	Google Scholar	Tampereen yliopisto	Yleisten toimintalinjoja- ja tapoja kokoava kirjoitus.	Koottu kattava traumapotilaan hoitoketju.
Heikkonen Heidi, 2019, Suomi	Suuronnettomuuden uhrien kokonaisvaltainen kohtaaminen	Google Scholar	Lapin yliopisto	Suuronnettomuudessa työskentelyn erityispiirteitä, psykososiaalisen tuen merkitys.	Psykososiaalisen tuen kokonaisvaltainen järjestäminen uhrille/ uhreille suuronnettomuustilanteessa on erityisen tärkeää.
Heiskanen Jaana, 2012, Suomi	Sairaanhoitajien kuvauksia ammattiin päättämisestä, työssä pysymisestä ja siitä lähtemisestä	Google Scholar	Itä-Suomen yliopisto	Tuottaa tietoa sairaanhoitajien työn mielekkyyden kehittämiseksi ja parantamiseksi sekä selvittää ammattiin päättämiseen liittyviä tekijöitä.	Ammattiin päättämisen syiksi selvisi mm. heikko tietämys hoitotyöstä, sattuma, ammatin turvallisuus ja positiivinen kuva sairaanhoitajista. Työssä pysymisessä edesauttoivat mm. työssä kehittyminen, lähijohtaminen ja työyhteisön toimivuus.
Holappa Lauri, 2015, Suomi	Viranomaisyhteistyön johtaminen	Google Scholar	Maanpuolustus korkeakoulu	Suuronnettomuuksissa tapahtuvan vi-	Kriisihoitamisprosessin aikana viranomaisyhteistyötä on toteutettava ja koordinoitava tapahtuman jokaisessa vaiheessa, ministeriötä myöten. Valmistautumisen merkitys korostui.

	minen suuronnettomuustilanteissa			ranomaisyhteistyön johtamisen analysointi ja selkeyttäminen sekä johtajalle asetettavien vaatimuksien selvittäminen.	
Hyvönen Katja, 2010, Suomi	Sosiaalinen ensiapu ja viranomaisyhteistyö onnettomuustilanteessa	Google Scholar	Tampereen yliopisto	Kartoittaa sosiaalisen avun huomiointi onnettomuustilanteiden suunnittelussa viranomaistasolla.	Suurissa onnettomuuksissa käytetään monipuolisempaa auttaja-verkostoa myös psyykkisen ensiavun järjestämiseksi.
Isoherranen Kaarina, 2012, Suomi	Uhka vai mahdollisuus – moniammatillista yhteistyötä kehittämässä	Google Scholar	Helsingin yliopisto	Kartoittaa haasteita, joita toimijat kohtaavat, kun heidän työyksikössään lähdetään kehittämään moniammatillista yhteistyötä.	Keskeisinä haasteina nousi esiin mm. vastuukysymysten määrittely, tiimityön ja vuorovaikutustaitojen oppiminen. Positiivisina löydöksinä sujuvasti toimivissa moniammatillisissa tiimeissä toimi hyvin asiantuntijoiden keskinäinen tuki ja luottamus.
Kaiser Jennifer ja Westers Judith, 2018, USA	Nursing teamwork in a Health System	PubMed	Journal of Nursing Management	Tiimityön näkökulmat sairaanhoitajatiimissä akuuteissa ja jatkuvan hoidon tilanteissa.	Hoitohenkilöstö ymmärsi erilaiset roolit ja vastuut tiimityössä. Sairaanhoidajatiimin jäsenillä korostui individualistinen kuin kollektiivinen ajattelutapa.
Kalisch Beatrice ja Lee Kyang Hee, 2012, USA	Variations of nursing teamwork by hospital, patient unit and staff characteristics	PubMed	Michigan yliopisto	Tutkia sairaalan, potilasyksiköiden ja henkilökunnan ominaispiirteitä ja sekä hoitotyön tiimityötä.	Havaittiin että hoitotyöllä, työvuoroilla, henkilöstömitoituksilla ja yksikön tyypillä on suuri merkitys tiimityöskentelyn onnistumiseen.

Markkola Kirsi, 2013, Suomi	Moniammatillinen, ammattiryhmien välinen ja ammatitirajat ylittävä yhteistyö erikoissairaanhoidossa	Google Scholar	Turun Yliopisto	Terveystieteiden eri ammattiryhmien kokemuksia moniammatillisesta yhteistyöstä erikoissairaanhoidossa.	Ammattiryhmät olivat motivoituneita työhönsä ja kehittämään ammattitaitoaan. Haasteita toivat muun muassa ajan ja resurssien puute.
Marlow Shannon, Bedwell Wendy, Zajac Stephanie, Reyes Denise, LaMar Michelle, Khaan Saad, Lopreiato Joseph ja Salas Eduardo, 2018, USA	Multiple Patient Casualty Scenarios: A Measurement Tool for Teamwork	PubMed	Texasin yliopisto	Täydentää olemassa olevaa tutkimustietoa tiimityöskentelystä ja kehittää käyttäytymisen havainnointityökaluja ryhmätyön optimoimiseksi.	Tiimitilannetietoisuus, ryhmän johtaminen, koordinoiminen ja tiedonvaihto nousivat esiin tärkeimpinä kompetensseina tilanteissa, joissa on useita potilaita.
Niemi Pirjo, 2016, Suomi	Moniammatillinen yhteistyö terveydenhuollossa – strategia huipputiimit ja mielenrauha	Google Scholar	Tampereen yliopisto	”Kuvata ja tuottaa uutta ymmärrystä esimiesten moniammatillisuuden ja asiakaslähtöisyyden – käsitteistä potilaan mielenrauhan edistäjinä ja heidän näkemyksiänsä palveluiden tuottamisen merkityksestä.”	Moniammatillinen yhteistoiminta nähtiin voimavarana, mutta se fokusoitui enemmän yksilön oman osaamisen ylläpidolle kuin yhteiselle oppimiselle. Negatiivisiksi tekijöiksi havaittiin sosiaalisen pääoman vähyys, etenkin kun yhteistyö ylitti perinteisen toimintakulttuurin.
Pedak Maarit, 2018, Suomi	Kompleksinen yhteisökriisi	Google Scholar	Helsingin yliopisto	Minkälaisen työtehtävän vakava kriisi aiheuttaa tapah-	Tuloksena saatiin neljä teoreettista käsitettä: kriisin kertautuva kompleksisuus, olosuhteiden dominanssi, kriisiorganisaation vahvistamisen elementit ja kriisiorganisaatioiden verkosto. Olosuhteiden merkitys kriisitilanteessa.

				tumapaikan toimijoiden keskuudessa.	
Tikka Minttu, Hakala Salli, Pedak Maarit, 2010, Suomi	Kriisi, SPR ja mediayhteiskunta	Google Scholar	Helsingin yliopisto	Tarkastella median ja avustajajärjestöjen välistä toimintaa. SPR:n ja viranomaisten auttamisperiaatteiden analysointi.	Kriisitilanteessa yhteisesti jaettu tieto tilanteesta on merkittävässä roolissa uhrien selviytymiseksi.
Vasli Parvaneh ja Dehghan-Nayeri Nahid, 2015, Japani	Emergency Nurses' Experience of Crisis: A Qualitative Study	Cinahl	Japan Journal of Nursing Science	Tutkimuksen tavoitteena oli määrittellä ja tutkia sairaalan sairaanhoitajien kuvausta kriisitilanteista, tunnistaa esteet ja lieventävät tekijät, jotka vaikuttavat siihen, miten sairaanhoitajat käsittelevät kriisejä.	Tietoanalyysi koostui neljästä pääluokasta: tasapainon menetys (arvaamattomuus, väenpaljous, sekasorto), kriisinhallinta (valmistelu, resurssien hallinta, valvonta taidot ja sairaanhoitajien tukeminen), henkilöstöön liittyvät inhimilliset tekijät (riittävästi ja pätevää henkilökuntaa, henkilökohtaiset ominaisuudet ja kyky kommunikoida) ja tiimityö (yhteistyö ja vastavuoroinen luottamus). Kriiseihin valmistautuminen teoreettisesti, käytännöllisesti harjoittelemalla ja psykologisella koulutuksella on erityisen tärkeää. Valmistautumiseen auttaa harjoittelu, esimerkiksi työpajoilla ja simulaatioilla.